

BRUDSKARAN,

af

J. F. Lagerwall.

Helsingfors,

hos G. O. WASENIUS.

1831.

IMPRIMATUR.

F. GRANBOM.

Företal.

Wäinämöinen och Beive hafva, under åtskilliga namn, ifrån uråldriga tider blifvit dyrkade, ej allenast i Norden, men öfver hela vårt jordklot; och skola förblifva det, så länge deras verkningar äro til. Och kan man väl någonsin tänka sig upphörandet af Wäinämöises verkningar? Föreställningen om upphörandet af Beives verkan, som endast är materiel, isar redan tankekraften, en följd af sambandet emellan kropp och själ. En gång skall dock Beives medverkan uphöra och alting då återgå till sit chaos. Då Wäinämöises deremot är lika oförgängelig som kraften hvilken han lifvar.

Saiwo och Radien m. fl. hafva varit mäktige på sin tid.

Nordens Noiders och Noijat hafva äfven haft en betydelig magt och inflytelse som nu är förbi.

Lemmes inskränker sig, altsedan den tid han gått ifrån oss, att såsom en varnande genius följa oss; så länge, som vi ännu stå at räddas ifrån förderf och laster, på hvilkas följder och afsky-

värdhet, han söker fästa vår uppmärksamhet. Han äger dock ej magt at tvinga någon at följa bättre väg, ej heller at förekomma den tid efter annan skeende förvandling, hvarigenom menniskor förbytas i djur, som mer eller mindre skilja sig från henne; men ännu mindre at återförvandla dem till sitt förra. Ty om han också skulle stå i medelbar beröring med dem, så kan han ej begagna någon kikarstaf, och jag säger härtill, med en berömd Skald, "Dylika stafvar finnas icke mer."

Jag har väl sett flere förvandlade personer, men har ej träffat någon, som til hela sin skapnad blifvit förvandlad til varg; men flere hafva försäkrat mig at de sett sådana, som till alla delar undergått äfven kroppslig förvandling. De hafva i behåll minnesmärken af sådana olycksdjur, såsom knappar, spännen m. m., för hvilka de erlagt mångdubbelt värde: öfvertygade at de hafva en undergörande verkan.

På Kullois högder var et Slott —
Hvem vet hur länge det der stått?
Der hade många slægter bott,
Om hvilkas bragder jag väl trott,
At då de vår beundran väckt,
Det bordt om dem och deras slägt,
Oss starkare erinring ge,
Som icke skedt. Man då kan se,
At bragder, som ej skrifna stå,
Oss hastigt utur minnet gå;
Derföre den, som på sin lott
Af häfdetecknaren har fått
Et rum, i något manuscript,
Om ock ej städadt eller klipt,
Och aldrig ämnadt ut til tryck
Af anten fördom eller nyck;
Har dock fullkommelig raison
At ge författarn protection,
At han, för hans frikostighet,

Må tiga utaf artighet
Med sådant som, Mecænas tror,
At uti dessa skatter bor.

Med skäl till andra tänkesätt,
Ger han förtjenta män sin rätt;
Och tänjer ut, i stora band,
Som nit, för Kung och fosterland
Et annars lågt förräderi,
Som patriotiskt svärmeri.
Betragtas då hans fel och brott
Och när de denna syftning fått:
Man påstår, at hans högsta flit
Til föremål haft frihets nit;
Men när man smickrar så hans fel,
Tror skurken at til någon del,
Af Auctorn, aflatsbref han fått
För sina laster, sina brott,
Och fortfar i sit onda värf
Til Stats och fosterlands fördärf
Men hvarje nytt förläningsbref,
Bevisar nya underslef,
Och oftast blifvit föranledt,
Af skurkens låga tänkesätt;
Ja kanske för spioneri,
Af medborgsmännens railleri.

Jag vill ej dessa slägter ge
En sådan svår förbannelse.
De hafva dött i lugn och frid,
Förutan samvetsagg och strid.
Och ingen vålnad, eller hamn,
Har nånsin bränmärkt deras namn.
Til evig spott och evig blygd,
För deras släkt och fosterbygd,
De nått den obemärkta lott,
At de med lugn til hvila gått:
Och bygden blott välsignat dem,
Och deras dygder, deras hem,
På qvinnolinien gått i arf —
Ej sällsynt i et tidehvarf,
Då hvarje stridsbar mansperson
I härnad gick för Christna tron.
Och omkom uppå denna färd
Af sjukdom, fångenskap och svärd,
Ja ofta uti hungersnöd,
Och stundom sveddes de til glöd,
At hämnas detta vilda tåg,
Der tron til förevändning låg.

Men hopen blind och febery,
Om goda råd sig sällan bryr,
Men tar de onda hastigt an

Til striden rusar, man för man,
Och fanatismens blod-signal
Blef mången hjertes enda val;
Försakande et fredligt hem,
för tåget til Jerusalem;
Och millioner gått i qvaf,
För en som hunnit Christi graf,
Och lika blind, men mindre from,
Han säkert, om han återkom,
Var blefven genom alt det blod,
Han utgjöt, med fanatiskt mod.

Nog af det slottet ägdes nu,
Utaf en Grefve, som sin fru
Begravvit här i denna borg
Båd sig och dotter til stor sorg;
Och straxt invid, på nästa höjd
Der bodde, fattig men förnöjd,
En ädling, sina bönders far,
Hvars bröst det vitnesbördet bar,
At Christi tro och menskopligt
För honom alltid var af vigt;
Han varit grefvens krigskamrat,
Hans sällskap, alt ifrån soldat,
Var städse aktadt för sin dygd,
Som et exempel i sin bygd.

Och Grefven utom några fel,
Som hörde til hans arfvedel,
En aktningsvärd och ädel man,
Var uti alting, rätt och sann:
Gaf dygden allestäds sin gärd
Och fann sin vän, den aktning värd,
Han honom gaf, ifrån den dag
Han Grefven frälst vid Varna slag,
Med fara för sit eget lif,
Oaktadt deras gräl och kif —
Från fångenskap och Turkars våld;
Och kanske, at, som slaf bli sold.
De blefvo vänner til sin död,
I glada dar, i lust och nöd,
Den vänskapen på något sätt,
Ej kunde knytas mera tätt.
Och när han en gång Grefven frälst
Til lifvet, hade hvem som hälst
Som visat samma vänskapsrön,
Bekommit både tack och lön;
Men ibland dessa vänner två,
Som kunde nog hvarann förstå,
Ej bruktes något tacksamt val
Til uttryck, eller långa tal:
”Min vän!” var Grefvens enda ord;
Och alla skatter på vår jord;

Om han dem ägt, han dock ej fog,
At bjuda an dem, eller nog
Dem skattat, emot vänskaps famn
Och af sin vän et dylikt namn;
Ej sådan vänskap ofta ges
Och ganska sällan hos oss ses.
En enda punct var deras tro
Som kunnat störa deras ro,
Om ej erfarenheten lärt,
At strida derom ej var värdt.
Den ena som sin tro förbytt
Och stridt för hus och sedan flytt
För de papisters offer bål,
Som kättar meningar ej tål;
Han uti kriget tilflykt fått,
Och slutlig tilgift för sit brott;
Sen han dock uti härnad drog,
Med dem som korsets fana tog
Nu bägges stränga lefnadssätt,
Betog den andra hvarje rätt,
At nånsin röra på den ton,
Om villomeningar i tron,
De funno at med olik tro,
Man kunde väl tilsamman bo;
Och om man lefver som man bör,
Då hvarje tro til målet för:

De båda ense derom blef
Hur bägge och sin mening dref,
Hur rätt de hade deruti,
Skall för min sång ej ämne bli.

Jag tänker hellre tala om,
I hvad förhållanden man kom;
För minnen utaf fordna dar,
Som dessa Gubbar hade qvar,
På hvilka deras omsorg låg:
Ty hvar sit barn uppå et tåg
De efter sina hustrur ärft,
Och det var alt hvad de förvärft,
Med undantag af några sår,
Uppå en krigsfärd, lång och svår,
Der mången sina skatter ökt,
Men dessa hvad de hellre sökt;
Och andra skatters, värde var,
Hvad qvartern mot demanten har.
De ej vid dessa Gubbars dom,
Betraktades, som egendom,
Emot de puncter, som af dem,
Nu hemtades, til fredligt hem;
Med glädje-tårar, de dem såg,
Hur de, i sina vaggor låg
Och olik såsom barnens kön,

Var dessa bägge fäders bön,
Men Christligt sinne, vandel skön,
Vår tema uti bägges bön.

I synnerhet var Grefven mån,
At fostra opp, sin grannes Son,
Han gossen tog i sit försvar,
Som hette Selim, som hans far.
Och gamla Lindwall, vänligt log,
När han Nadine i famnen tog,
Han gladdes, at Grefvinnans bild
Förnyades, fast något skild,
Utaf den likhet, som Nadine,
Bekommit af sin faders mine,
När han slöt henne i sin famn:
Nadina var det vackra namn,
Som hon i dopet hade fått,
Och Selims fader, fadder stått;
Ren Fatme utaf namnet spått,
Rätt mycken sällhet, lycklig lott;
Men Selims gufar, gossen var,
Och dopet hade, en husar,
Förrättadt, som et nöddop går
I fält; man läser Fader vår,
Man håller vatn, ger et namn
Och barnet bort i ammans famn,

Sen dricker man, en välgångs skål;
Om tjensten sådant upskof tål —
Så hurtigt det med dessa gått,
Sen bar det af til detta Slott;
På samma gång man skickat har,
Hvad utaf deras mödrar qvar,
Af jordisk del i kista låg,
Med omsorg ifrån detta tåg:
At gräfvas ner, i invigd jord
Vid klockors klang och Christna ord.
Och dessa barn växte opp,
Som sina fäders tröst och hopp
Nadina skön och rik, af ätt,
Med vacker växt, belevadt sätt
Och hvilkens ädla ättelängd
Upfylles utaf anors mängd,
På hvilkas låf ej något svar,
Gafs af dess anspråkslösa far;
Men räknades af hennes tante,
Hvar gång som hennes Gouvernante,
En munter flicka, mamsell Bonne,
Som kommit hit ifrån Garonne
Gaf henne lof, från söm och bok,
På hvilken hon ej blifvit klok,
Det var en bönbok på latin;
Som mamsell Bonne, med vigtig mine,

Väl reciterte rad för rad,
Och just de allraförsta blad,
Der Påfvens bifall stod til pränt,
Til förmån för Boktryckar Slänt,
Med påbud at et stort signet,
Skull' tryckas på, som hvar man vet,
At detta sjelfva Påfvens var,
Så fick vår andeliga far,
En liten vinst i sin pulpet,
För hvarje påtryck af signet.

Då alla bådo på latin,
Så kunde vinsten ej bli fin;
Hälst boken sen et år förflytt,
Blef alltid uplagd uppå nytt;
Til tio tusen exemplar,
I årets slut, fanns intet qvar;
Ty den, uti vår Christna verld,
Som skulle hälsas såsom lärd,
Och den, utaf vår menighet,
Som tänkte på sin salighet;
Han skulle äga denna skatt
Och läsa deri, dag och natt,
Fast han ej något ord förstod,
Var meningen dock lika god;
Och ändamålet lika vanns.

Ty när som boken slarfvig fanns,
Man köpte genast sig en ann
Och samma vishet deri fann,
Och detta mer, än aflats bref,
Som man den tiden flitigt skref,
I Påfvens Cassor bragte in:
Ein schönen herrlichen gewinn
Nadine båd' Tant och mamsell Bonne,
Förglömde, för sin grannes Son;
Och tal om anor och om rang,
Ej något i dess öron klang,
Mot unge Selims kärleks smak,
Och bägges oskuldsfulla lek
Var deras fäder ej emot
Men tåltes utan minsta knot.
Och när de hunnit växa opp,
Som sina fäders tröst och hopp
Til större fröjd för deras själ,
Än skatter för en Mammons träl
Då kunde man, ej mer så lätt
Utforska, deras tänkesätt,
Ty då man något mera vet,
Bevarar man en hemlighet
Långt bättre än i oskulds dar
Då ingen hemlighet man har.
Men kärleken på något sätt,

Tar ändå alltid ut sin rätt;
En eld fördold i askan gror;
Men upträckt blifver flammen stor
Och Selim öfverraskad blef
Just som et litet bref han skref;
Och som han skifta färg och mine,
Så gissades at til Nadine,
Han ämnadt denna lilla lapp,
Som var til annat bref för knapp,
Men som i deras korta bref
Man ingen annan titel skref
Än detta uttryck: "söta du!"
Och han ibland på skämt, min Fru!
Och mången gång blott ordet: min!
Och sen til slutsats, evigt din.
Alt efter det man rådrum fick
För dem som kom och dem som gick,
Och såsom öfverflödigt står,
Ej nånsin datum eller år,
Och som ej toma phraser tog
Af rummet bort, var pappret nog
För två personer som hvar dag,
Fick umgås i förtroligt lag.
Men som det händer mången gång
At någon sömnlös natt blir lång
Och at en väntans morgonstund

Ej heller skänker någon blund;
Man skrifver uttrycksfullt, men kort,
För at slå sina griller bort.
Et kärleksbref uti format,
Är ofta likt med en oblat,
Och det betecknar tro och hopp,
Som ovillkorligt fyllas opp;
Och slika bref bevaras lätt,
I en breloque, en bröstbouquet,
Och fördes ock behändigt fram
Af en förtrogen, en madame,
Som redan tjenat i Turkit,
Nadinas mor, med samma nit,
Ock mången breflapp smugit har;
I händerna, på hennes far,
Hon ville nu på samma skäl
Befordra unga Frökens väl:
Och kanske til de tvås fördärf
Hon länge fortsatt detta värf;
Om ej till hennes största harm,
En breflapp fallit från dess barm,
Hvarpå till häpnad och förtret,
Hans Nåds höggrefliga Signet,
Med Lagerkrans i Silfverfält,
Långt mer än något vitne gält,

Och nu beträddes vår Madame,
Med detta värf til hennes skam —
Men Gumman sen hon något gret
Och hemtat sig ur sin förtret;
Hon sade: ”minnes ej Hans Nåd
Med hurdan list och öfverdåd,
Ni vunno fru Grefvinnan förr
Och smög er genom hennes dörr?
Uppå er tro, er Riddar-ed,
Och efter våra länders sed,
Där kärleken har alltid rätt
Och icke bindes utaf sätt;
Jag fru Grefvinnan sjelf förfört
Och til ert läger henne fört.
At skynda hennes döpelse,
Jag skred til min omvändelse;
Från Mahomet, hans paradis,
Jag skildes ock från hans houris,
Som Jerker Salig, rådde mig,
För at få låta viga sig.”
Här uprefs Gummans hjertesår,
För salig Jerker föll en tår.

Nu Grefven som stod flat och rörd,
Ej önskar Fatme mera hörd;
Han sade: ”hvarför blanda mig
I denna sak, och sista krig”.

Men saken mera kinkig blef,
Jumera man den så bedref,
Och därför Lindvall ordet tog
Och sade: "Fatme! det är nog." —
Til Grefven sad han: "hör min vän!
Min Selim far til Göttingen
Och uppå fyra år tills fem,
Han får ej tänka komma hem;
Han kan väl längre borta bli
Om dessförinnan ej parti
Skull yppa sig för din Nadine."
Det sade han med sådan mine,
At Grefven utbrast uti skratt:
"Jag tänkte ej, att sådant spratt,
Skull ske Nadine, i dessa dar,
At korgen få af Selims far;
Då han dock henne så berömt,
Och utan skrymtan henne dömt,
Och icke uppå railleri,
Til något högt och stort parti;
"Hör Gubbe! lemna bort alt bråk
Och tala hjertats lena språk.
Säg, om ej med förnöjelse
Du skådat barnens böjelse?
Säg kort, om deras giftermål
Är något som du icke tål?

Så svär jag heligt inför Gud!
At än i dag, i klosterskrud,
Nadine i Clara doket tar
Så sannt, som jag är hennes far,
Hon ingen pröfning undergår;
Ty summan i beredskap står,
Som löser hennes pröfningstid.
Hvad jag nu sagt, det blir jag vid.”—
”Min Gud!” skrek häpen Selims far,
”Hvad är det du dig företar?
Vid Huss! om detta skulle ske,
Förtjente vi förbannelse;
Jag gerna skådat barnens smek
Och tagit del i deras lek,
Men som oskyldigt barnaspel,
Jag annars ansett det som fel.
Jag trott min Selim ej skull bli,
För henne någonsin parti;
Men efter både du och hon
Och Selim ej är af den tron;
Så skall min högsta sällhet bli,
At mera än min phantasi,
Sig målat för min Selims fröjd:
Blir verkligt i hans lyckas höjd,”
”Snack,” sade Grefven, ”i hvad land
Knöts redan det förenings band?

Jag ifrån första stunden ment,
At deras öden dem förent;
Och ger dem min välsignelse.”
”Jag också,” Lindvall ropade.
Nadina uti Selims famn,
Framstammade förtjust hans namn.

Nu hördes Fatmes glädjeskrik,
”Ja Nådig Grefven är sig lik.”
Men Grefven afbröt hennes tal,
Som oftast var förutan val.
Man derpå efter landets sed,
Til vexling utaf ringar skred;
Och flickans älskansvärda far,
Som uti detta unga par
Förente hvad han kärast fann,
Ej saken länge mer besann;
At sätta ut en tjenlig dag
För några goda vänners lag
Och fira bröllop mera grannt
Än dessa bägge fäder hannt,
Då de uti en blodig feid,
Uti en vild, barbarisk nejd,
Flux vigdes uppå lägreets fält,
Och bröllop hölls i Lindvalls tält;
At frälsa sina brudar från

At bli et pris för mord och rån,
Och hvad som tänkas kan än mer,
Som ofta uti krigstid sker.
Blott gamla Tanten något gret
Och talte högt om den förtret,
Att sista hoppet i dess ätt
Sig hade burit åt så slätt,
At göra opp förut parti,
Förr än hon fått hans stamträd si.
Men la bonne Mie af annat skäl
Ej dömde uti saken väl;
Ty hon sig trodde ledig bli,
Och ifrån tjensten lemnas fri,
Och henne djupt till hjertat gick
Förlusten af den lön hon fick,
Et les presens & les Etrennes
Och skilnan från sin unga vän.
Men när som Grefven ordet tog
"Jag saken har betraktat nog"
Han sade: "värdaste Cousine"
Med alfvar uti ton och mine;
Satiren var väl ej hans sak
Men denna gången fann han smak,
Att gäcka Tantens andryghet,
Med någon diktad hemlighet
Och föregaf, at Selims ätt

Var utaf Granders på visst sätt,
Och uppå mödernet helt visst
Han står med Grefven sjelf i tvist;
Om äldre Adel, anor fler,
Han fortfar och på golfvet ser,
För at ej brista ut i skratt
Och brytas af, det vore spratt;
"Vet at hans Morfars Morfars far,
Hos Sultan Berber Bedgi var
Och en af hans Cousiner blir
Med tiden ännu Stor Visir.
Men min Cousine, hvad blir man här?
Nej aldrig mera än man är."
"Ack!" sade Tanten då "Mon cher,
Har tagit på sig det besvär,
At så beskrifva Selims ätt;
Så finner jag ock ganska lätt,
At det just ej blir mesalliance
Och jag ger då min myrtenkrans
Åt min Nadine; men blott som lån,
Om jag behöfver sjelf en så'n;
Så blir därmed ej stort besvär,
Då den blir qvar på stället här."
Men Mamsell Bonne han lugnade,
Med hopp om bibehållande
Till yppande af dylik post,

Med samma husrum, lön och kost
Och allrahälsst i expectance,
Tils det i huset blir vacance:
Om icke giftermål dess förr,
I denna städja rubbning gör.
”Säg mig upriktigt kära Mie,
Om ni er finner deruti?”
Och som han vänligt därvid log,
Hon honom uppå orden tog
Och gaf den tydning åt hans tal,
At han på henne fäst sitt val;
Ty något där inunder låg,
At han så skälmskt på golfvet såg,
Och som här ej var inre strid,
Behöfdes ej betänketid.
Hon började sitt tal så här:
”Den vördnad jag för eder bär,
Har annat namn, än vänskap blott,
Det hade jag dock ej tillstått;
Men hade dött med min passion,
Med största skäl och med raison,
Om icke, som sig riktigt bordt,
Herr Grefven första steget gjort.
Men då avancen är af er,
Jag mig som öfvervunnen ger
Och nu kan väl Herr Grefven se,

At eder vilja måste ske.”

Den som härvid et rådrum fick
till någon liten sidoblick,

Och märkte gamla Frökens mine,
Som aldrig nånsin nätt och fin,
Nu blef i svartsjukt raseri

En furies: och dess vilda skri,

Men häftigt, mera gallbesprängdt:

”Hvad?” gnisslar hon, ”det är befängdt,

At sådan häxa, såsom du,

Skall vilja bli en Greflig fru.

Säg mig då! uppå hvilka skäl,

Och af hvad härkomst är du väl?

Hvad var din far? och hvad din mor?

Blott borgar byke som jag tror.

Vet, at i hela denna bygd,

Af gammal ätt, och pröfvad dygd,

Ej någon kan bli min rival

Och at Herr Grefven ej sit val

Skull låta falla på en så'n,

Som lupit, Gud vet! hvarifrån?”

”Men kanske hellre på en sån,

Som är och blir et gammalt fän.”

Gensvarte Mie, med kallt förakt.

Men som hon detta hade sagt,

Det häftigt uppå örat small,

Att Slottets dôme gaf återskall.
Men det gaf ämne til et krig,
Den ena stark, den andra vig.
La Mie gaf af sin fäktkonst prof;
Men Tantens styrka mera grof,
I början tycktes Segren ge
Åt rangen och åt anorne. —
Men hvarje fördel uti krig
Ej alltid bibehåller sig.
Och sådant retar motpartit,
At vända an sin högsta flit,
Och til et ytterligt försök,
Til trots af kulor, dam och rök;
Men sådant här nu icke fanns,
Och icke svärd och icke lans.
Men andra vapen i parti,
Som vändes an med raseri:
Man skrek, man gnisslade på tand,
Och klöste sminket från hvarann:
Man slogs, man stampade och skrek,
Ja sparkades men ingen vek:
Man slungade hvarann med skor,
At en igenom fenstret for,
At dervid hördes rutors klang,
Och fenster blyet nästan sprang,
Och täckelset af en pulpet,

Man uti tusen stycken slet.
Då man i vildsint raseri
Med styrka fattade deri,
För at med största kraft och fart
Den slunga mot sin vederpart,
Men uti hvarje sådant tag,
Blef uti handen, et beslag,
Och af beklädnaden en flik,
Oaktadt deras larm och skrik,
At fan skull ge dem kraft och mod,
Den i sin vrå orörlig stod.
Men ändtlig i et hurtigt tag
Fann Tante, hvar Mamselle Bonne var svag;
Ty som hon fattade dess lugg,
Då hlef i handen som en mugg;
Och Mamsell Bonne med bar planet,
Som skinade som en Comet,
Stod där för Grefven; — hvad förtret?
Säg sköna damer om hon gret?
Ty då hon skrutit af sit hår,
Var nu förlusten deraf svår;
Och som hon ofta lett i mjugg,
Åt Frökens gråa, glesa lugg
Så föll den upptäckten fatalt,
At hennes hufvud var helt kalt
Och täcktes ej af några strån

Fast hon så skrutit stackars fån. —
Kanske hon ej fält någon tår,
Om någon toffs af eget hår
Hon hade mist i detta krig,
Men nu hon gret och jämra sig;
Och då ej någon toffs blir skont
Så måste det väl göra ondt,
Om ej uti ens hufvudsvål;
Men i ens bröst som mindre tål.
Hon en moment orörlig stod
At gjuta ut en tåreflod.
Men då hon något hemtat sig
Förnyade hon detta krig.
Och fast för resten sällsynt god
Hon viste et förtvifladt mod.
Hon tänkte at en gruflig hämd
Som skall bli säker och bestämd.
Som frökens tandrad öppen sken
Så hvit som något elfenben,
Ilskt hånande den andras brist,
Som uptäckts uti denna tvist,
Hon i minuten kom i håg
Hvad värde uti dessa låg
I Frökens tycke som var van,
Att skryta med dem hela da'n.
(Om natten dem ej någon såg,

Då de uppå Commoden låg).
Om deras finhet, deras skick
Med listigt grin, hvar ögonblick,
Åt Mamsell Bonne, hvars tänder ren
För nå'n del glesnat, längese'n
Hon däraf, i en sjukdom svår
Mist flere, jämte hennes hår,
Och blott til största omak var,
Den lilla resten som satt qvar.
Ty hon af tandverk ofta led,
För hvilken Fröken hade fred.
Hvad under då, om hon bar hat
Til Fröken, och til hennes prat:
Och nu beslöt hon göra af
Med denna prydnaden som gaf,
Åt Frökens åldrade behag
En fördelaktigare dag.
Hon rusade och hastigt vred
Den gamla Frökens käft på sned;
At vrida tänderna til slut
Från hennes gamla skefva trut;
Men hast tu mir gesehen hur snällt
När hon den första gången smällt
Och öppnade det vida gap
Så gjorde hon et dugtigt kap.
Där lågo tvänne rader re'n

Af tänder uppå golfvets sten.
Rätt säkert fästad til hvarann,
Man såg hvar och en enda tand,
Med tandkött utaf mönjadt kitt
Vid elfenbenet fint och hvitt:
Och Fröken som förstenad stod,
Förutan kraft, förutan mod
Och gaf sig uppå discretion,
Men Mamsell Bonne gaf ej pardon;
Men gaf dess hurtigare på
Tils Fröken under bordet låg;
Hon reste sig dock i et språng
Och fattade en nageltång;
Men det ej til försvar förslog
Mot eldtången den andra tog
I ångsten hon mot ugnen klef
Och flere kakel nederref
Och, bäst hon i Cornichen höll,
Med hela kransen nederföll.
Men som nu andan bägge tröt,
De likasom et stillstånd slöt.
På Fröken, som måst gifva tapt,
Man märkte andedragen knapt
Och nästan halfdöd kall och blek
Hon efter sina tänder skrek.
Men Mamsell Bonne tog sin peruque

Och jämkade sin rifna duk,
Uppå sit nästan nakna bröst.
Nu först man hörde Grefvens röst;
Fastän han hela tiden skrek
Och bad dem sluta denna lek.
Men rösterna förlora sig,
Uti et grymt, förtvifadt krig.
Man hör blott et förfärligt gny,
Ser hvilka segra, hvilka fly;
Så var det ock i denna fejd,
Där ingen krigare var lejd.
Men bägge slogs för eget väl:
Så gjorde hvar för sig ock skäl;
Så väl man nånsin förr har sett,
Vid någon tvekamp på en slätt,
Der man ej meubler slår ikull
Ej söndrar speglar och Chatoull
Och där man icke slår i kras
Båd burkar, flaskor, dosor, glas,
Och mången målning från sin ram;
Men hvad var väl allt dylikt kram
Mot priset som i fråga var?
Ty Grefven var en vacker karl,
En man af hälsa och af mod,
Af rikedom och sällsynt god.
Man sällan fana och banér,

Med sådant mod försvaras ser,
Som bägge sin förmenta rätt
Förfäktade uppå alt sätt;
Och då man slogs som mäst besatt,
Var Grefven ständigt sysselsatt,
Att uppå striden göra slut;
Och at betjeningen få ut,
Som nästan mangrannt i en hop
Hitsprungit färmt vid dessa rop,
I fruktan af en faslig nöd,
Ja, kanske sjelfva Grefvens död,
Som ej var när, om ej af skratt;
Men att han log som en besatt
Och skrek och bad om convention,
Det hade nogsamnt sin raison;
Ty han sig icke trodde nog,
Til väpnad mellankomst ha fog;
Men sökte underhandlingsvis,
Få freden köpt til billigt pris;
Men knuff på knuff och slag på slag,
Här växlades och tag på tag
Hvar en fann upp till sit försvar,
Där vederparten ömmast var.
Man bar sig åt som ingen här,
I deras Sällskap varit när;

Men då dem ilskan öfvergick
At de ej mer et ljud framfick;
Då tyckte Grefven vara tid,
At til et slut på denna strid,
Uplysa dem at aldrig mer,
Han sig i giftermål beger —
Och alraminst af dessa två,
Han någondera tänkt uppå:
Och huruvida han haft rätt,
Det borde de nu finna lätt. —
På denna förödmjukelse,
De började om tillgift be,
Som til at vinna ej var svår
Hos sådan hedersman, som vår.
Han ömkan med de fånen fick
Och honom rätt til hjertat gick,
At han en orsak dertill var,
At Mamsell Bonne stod blott och bar
Om hufvudet, som förr så nätt,
Var prydt och siradt på allt sätt:
Och Tanten eljest ful och led,
Men se'n hon käften fått på sned,
Och kinden fallit, minst en tum,
Såg hon förfärlig ut och dum.
Hon som sig ständigt gaf det pris,

At fast ej upväxt i Paris,
Så kände hon dock goda ton
Långt bättre, än en viss person.
Men det dock Grefven lugnade,
At ej de unga kunnat se
Hvad, som i slottet företogs
Och hur de tvänne fånen slogs,
Och hvad som varit föremål
För deras gråt och skrik och vrål.
De sutto uti godan ro
Vid trädgårdsbäcken på en bro,
Och blott sin sällhet talte om:
Altjämt det ämnet förekom.
När Grefven nu till ordet tog,
Han en förlikning föreslog,
Hvarvid han evig tystnad fann
För nyttigast för en och ann;
Och evighets förgätenhet,
Af hvarje skymf och hvar förtret:
At lösa tänder och peruque,
Får blifva, som förut, i bruk,
Om man har hjessan blott och bar
Och inga tänder mera qvar;
Om sådant bör ej upptäckt ske,
Utaf de Contraherande.
Man detta fredslut underskref,

Hvarpå det också växladt blef,
Och fick den verkan och den kraft,
Som sällan något fredslut haft;
Men man på samfält fördel mer,
Än uppå garantier, ser.

När ordningen var återställd,
Förutan mellankomst och våld,
Men endast underhandlingsvis,
Där inga härar gafs til pris;
Lät Grefven kalla up sin präst,
At fira en förlofningsfest,
Som för sig gick i slottets sal,
Hvartill mot afton gafs en bal,
Så ståtlig man den nånsin sett,
Att Grefven skulle hafva gett.
Här glädjen lyste i hvar blick
Och alt var ställt i bästa skick;
Men en i laget ej var nöjd,
Som hade varit mera böjd,
At träda sjelf i giftermål,
Än dricka Lindvalls välgångsskål.
Men han dock låddes vara med
Och efter landets bruk och sed,
Han fattar äfven i sit glas,
Som föll, och gick i tusen kras.
Et annat uppå samma sätt

Föll uti stycken lika lätt.
Et nytt, man i beredkap höll,
Men äfven detta glaset föll;
Hvarpå han sade: jag nu ber,
At man ej något glas nu mer
Må bära hit, då jag ej vet,
At visa större skicklighet:
Och som han sågs för resten nöjd,
Så störde det ej någons fröjd. —
Den ende var dock Pater San,
Som någon grund till misstro fann.
Han hade märkt att ej rätt väl,
Stod til i denna gästens själ.
Och at han något grubbla på,
Som man ej kunde rätt förstå;
Men bruden visste nog och såg
Hvad honom uti hjertat låg;
Hon honom gifvit nyss en korg,
Oaktadt rikdom, rang och borg:
Och det fullkomnade hans qual,
At vika för en slik rival,
Hvars anor, rikdom, rang och börd
Var likasom dess åkrars skörd
Et intet mot von Zänkengors,
Och därför blef hans högsta force,

At hämnas för en dylik skymf
På slyngeln och uppå hans Nymf.

På fjärden af den stora sjö,
Där låg på östra strand en Ö
Uti en grund och stenig vik,
Där bodde då en Herre rik.
Fast ej på dygder, men på ätt,
Som med et fint och ledigt sätt,
Och rätt behagliga manèr,
Han folk af första Classen ser,
Som han bemöter ganska väl,
Då man på dessa goda skäl
Har skattat uti hans person
En man utaf den goda ton;
Men de som känt hans låga själ,
Ej nånsin dömt om honom väl. —
Han i sit förra fosterland,
Anstiftat både mord och brand.
Och när han flyktade mot Norr,
Antog han namnet Zänkengor,
Som sammanflickades med bråk,
Af två den tiden råa språk.
Hans Gottlieb Rudolph Zänkengor,
Baron till Öyts och Linnavor,
Var denne Herre, til sit namn,

Som ägande en praktig hamn,
De seglande sit skydd erbjud;
Men ofta med en neslig död,
De för sin stora lättrohet,
Förutan all miskundsamhet,
Och utan skonsmål straffades:
Och skeppen undanskaffades,
Se'n varorna uti förvar,
Han i sit packhus hållit qvar. —
Just samma bof i skölden för
En hämd, hvartill han plan upgör,
At uti samråd med en dvärg
Från Kautoklinos höga berg,
På sjelfva deras bröllopsnatt,
Dem spela något fasligt spratt.
Då samma dvärg, knapt tre fot lång,
Med honom öfvadt, mången gång,
Båd' nidingsrån och inbrottsstöld,
Med dristigt mod och största köld;
Så fann han, at en slik krabat
Skull häri bli en god kamrat,
Hälst Dvärgens konst i trolleri,
Skull häri ganska nyttig bli.

Så snart han var til borgen länd;
Blef falska båken genast tänd,

På hvilken kända blodsignal,
Sig alltid ifrån klippan hal
Nerklättrar ut til hafvets strand
Et länge bortgömt rövvarband,
At klubba dem, som här förlist,
Se'n dem till dessa skär man vist.
I spetsten framför detta stod
Just samma dvärg, en man af mod;
Men som de fram til båken kom
Lät Friherrn andra vända om.

"Af er behof jag nu ej har,
Men Noider Noiderson blir qvar,
Han sade; som han detta sagt,
Så gingo alla til sin vakt.

Men Friherrn nu till ordet tog
Och dvärgen til en grotta drog.

"Hör Noider," sade han, du vet,
Ty hvad är för dig hemlighet?

Mit frieri i Grefvens hus,
Nu Grefven i sit dårskapsrus,
Sin dotter binder vid en glop.

Men jag begär at allihop
Du med et enda tag förgör,
Och gör det fort, du eljest dör."

"Hvad du din stackars usling tror,
At någon rädsla hos mig bor

För dina hotelser och ljud,
Du sett min makt, men för et bud,
Som aldrig Noider Noiderson,
Förutan hämd tillåtit nå'n.
Och säg mig, om det nånsin händt,
At Noider någon fruktan känt?
Nej! icke ens för Lemmes sjelf,
Jag säger därför usling, skälf!
Och var i tid beredd derpå,
At ej från saken oslekt gå.”
Hans ögon lågade därvid
Långt mer än båken nattetid.
Men Friherrn endast glädtigt log
Och gubben uti handen tog.
Han sade vänligt: ”Gubbe, hör!
”Du vet ej huru ondt mig gör,
At du min mening ej förstår
Och at jag blott af vänskap rår,
At du som hittildags fört an,
Utaf mit folk hvarenda man,
Du för det pris, som jag fört ut,
Du hela Kullois rotar ut.
Du skall de bägge foglar få,
Som kunna tala och förstå.
Om hvilka du har ofta sagt,
At genom dem fullkomlig magt,

Du kunde öfver Lemmes få,
Och slutligt uppå besten rå.
Då du i tid skull komma åt,
At veta alla hans försåt,
Och alla anslag, som han gör
Igenom buden, som de för.
För ingen del jag ville gå
Til Lemmes, för at bistånd få. —
Då Noiders ögon åter brann
Och han ej länge sig besann,
Men straxt för Rudolphs fötter låg,
Och ödmjukt uppå honom såg:
”Förlåt ers Nåd en gammal knarr,
Som galnas stundom, som en narr!
Jag svär vid Saiwo och ert von,
Så sant jag heter Noiderson,
Vid Beives och vid Radiens magt,
At det skal bli oryggligt sagt:
At jag skal hämnas hvad ni vill,
Så länge detta lif är till.
Men Herr Baron! med torkad mund,
Jag redan talat långa stund:
Och Eders Nåd vet ju mit sätt,
At talet flyter mera lätt,
Och straxt en annan prägel får
Vid en och annan bränvinstår,
Och om jag efter några glas

Skull råka falla i extase;
Så kunde säkert Eders Nåd
Inhemta något nyttigt råd,
Hur vinnas skall på bästa sätt,
Den hämd hvartil ni tycks ha rätt,
I botten af et uttömdt krus,
Jag skådar sjelfva Beives ljus.”
Man då beslöt til borgen gå,
At dvärgen der sitt rus skall få,
Och där uti et värdigt lag,
Fick dvärgen supa natt och dag,
Tils han i Rudolphs sofrum lopp,
I nästan bar och blottad kropp,
Och som han än i klinkan höll,
Han utan sansning nederföll,
Men oupphörligt föll hans tal,
Om evig pina, död och qval
För dem som andras ofärd vill
Och som förgiftning ställe til;
Men som han til sin fattning var
Oredig uti tal och svar;
Så gafs ej aldraminsta akt,
På hvad han uti fyllnan sagt.
Men sen han uppstod frisk och sund
Och sansat sig en liten stund,
Så frågte vänligt vår Baron,

Med smickrande och vänlig ton:
Så häftigt var hans hämdbegär,
At han ej var som vanligt tvär,
Då honom någon sagt emot,
Utaf hans folk, med pock och knot —
"Säg Noider hvad du funnit har?
Hvad, tvekar du, och ger ej svar?
Är du beredd på gift och dolk,
Mot Grefven och mot alt hans folk?"
"Nej!" sade Noider, "dolk ej kan
Utrota noga hvarje man,
Och då kan Lemmes farlig bli,
Som tar den svagares parti,
Och hjälper den som då blir qvar,
At hämnas slägtinge och far.
Ni är ej säker en minnt,
At ni ej får et ömkligt slut.
Jag i min sista dvala såg,
Hur ni uti er dödskamp låg;
Med köttet skildt från era ben
Och genom kroppen blåsten hven,
Som jämte eder klagolåt,
Sig blandade uti min gråt.
Men herre! jag i mit förvar
En ganska säker krydda har,
Som är i denna kattskinnspong,

Och mer än sjelfva guldets tung:
Den som deraf i strupen får,
I ögonblicket undergår
Förvandling til hvad djur den vill,
Som denna trolldom ställer til.
Til hare, fogel och kanin,
Til varg och björn eller svin.
Och hela sällskapet kan ge
En ganska sällsynt assemblée.”
”Hör Noider!” inföll nu Baron,
”Jag är utaf den samma tron,
At detta skådespel blir nätt;
Men säg mig Noider! på hvad sätt
Skall denna saken för sig gå,
At giftet uppå en gång få;
Hur kan man det på samma stund
Få uti hvarje menskas mund?”
”Jag,” sade dvärgen, ”vet rätt väl,
At Grefven af sit folk, hvar själ,
Har bett til denna bröllopsfest,
Der Eders Nåd ock blir hans gäst;
Och efter gammal påfvisk sed,
Skall hvar och en, som då är med,
Om han ock vore oberedd,
Och ej med aflats-bref försedd,
På samma gång, till nattvard gå

Med prästen och de unga två;
Hvârvid det passar allrabäst
At ni, då ni är nattvardsgäst,
I kalken blandar hvad ni får,
Men sjelf ej dricker någon tår.
Jag skulle saken på mig ta,
Men då kan det ej gå så bra;
Ty aldrig fäster detta band
Om det ej räcks af Christen hand;
Ty hednisk man ej något kan
Med trolldom emot Christen man,
Och om ej Christen man är med,
Förbytes icke minsta led:
Och samma gäller och tvärtom,
Om det blir nånsin fråga om,
At Christen hedning störta vill;
Så räcker konsten aldrig til,
Om ej en trosförvandt han får,
Som uti detta samråd går;
Ty hvarje tro har alltid haft
Til slikt beskydd tillräcklig kraft.
Jag kan ej heller gå så när,
Som härtill oundgängligt är.
Jag kan väl uppå gången stå,
Men törs til altaret ej gå,
Jag kan väl höra prestens ord,

Men icke gå till Herrans bord,
Ers höghet, som i laget störst,
Til altarbordet träder först;
Och träder dit med hjelmen fast,
Men öppnar den i största hast,
Då kalken föres til er mund
Och skakar giftet uppå stund
Behändigt, at ej någon ser,
Än at ni endast blottar er,
För at med andra gå til skrift;
Hvem kan der tänka något gift,
Då ni lik andra, dricker med,
Alt efter lärans bud och sed?
Men akta er, om någon tår
Ni inom era läppar får.
En droppa samma verkan har,
Som om en tår ej lemnas kvar.
Var därför noga på er vakt,
Och akta er, som jag har sagt.
Och ni som uti alt är fin,
Och framför alt ej älskar vin;
Om någon er ej dricka ser,
Man deruppå ej aktning ger.
Men torka ganska väl er mund,
Ty det är en förfärlig stund,
Om Lemmes häraf veta får,

Det knappast sin fullbordan når;
Ty han har et odrägligt sätt,
At mot mig anta allas rätt.
Men om jag får er vackra tupp,
Så gör jag väl en artig kupp.
Då rår ej Lemmes något mer;
Ty jag vet då i tid hvad sker
Och kan på ett och annat sätt,
Hans konstgrepp mota ganska lätt,
Dock prästen ej förbytas får,
At ej et tecken återstår,
Då han uti sin helga skrud
Står i sit kall och lofvar Gud:
Och uti hvarje form och skick;
Behåller han sin hvita prick.”
”Ja, Noider! det blir skönt som sagt;
Jag får då roa mig med jagt,
Och på det du må stå dig bra,
Kan du re'n ena fogeln ta,
Den andra är ock dig bestämd,
Så snart som vi har nått vår hämd.”
Det svarte deruppå Baron.
I ton af Noiders skyddspatron,
Han träder i sit Cabinet,
Men fast han trippar in helt nätt,
Så sky hans foglar dock hans bild,

Som syntes dem förfärligt vild.
De flögo genom fönstret ut
Och deras fångenskap tog slut:
Och fast han viste åt dem bröd
Och re'n till slut dem socker böd;
Så flydde de dock mer och mer
At man til slut ej skymten ser.
Fast förr så tama, at ibland
De sutto uppå Rudolphi hand,
Och talade hvad han dem bad,
Som ofta var en långer rad.
Det dvärgen starkt till sinnes gick,
At han ej dessa foglar fick.
Och hvad som Rudolph föreslog,
Han ej i deras stad antog;
Men kryddan han till pulfret stött,
Som skulle bli i vinet strött.
Baron uti sin kappa höljd,
Gaf sig til vägs, af dvärgen följd
Och folk och jägare en mängd,
Som han dock höll från kyrkan stängd.
Och såsom denna arga skälm
I kyrkan satt med sluten hjälm;
Man ej hans falska uppsyn såg,
Som lik hans plan förborgad låg:

Ej heller märktes på hans dvärg,
At han skull skiftat hy och färg.
Men alting gick som dvärgen re'n,
Det förespådde längese'n.
Och Rudolph fägnade sin blick,
At se dem uti ulfva skick.
Och prästens alrasista ord
Var, som han sad vid Herrans bord:
Hic Calix Sangvis meus est,
Då folket, klockare och präst
Förbyttes uti vilda djur,
Utaf en faselig natur.
En lika klädnad alla fick,
Men Pater San en liten prick;
Hans lifrock och hans gördel föll
Och intet band och bälte höll.
Nu såg man att det hade gått,
Som Kautokeino-dvärgen spått,
At något tecken skull bli qvar,
För at beteckna prästefar.
Det teknet var ej i hans makt,
Ty detta hade Påfven laggt,
Som tydning på hans helga kall
Och hvilket blott i värsta fall,
Och efter stora fel och brott

Och det af sjelfva Påfven blott,
Till följd af Cardinalers dom,
Fick denna stora helgedom,
Beröfvas den person det fått,
Då uti kyrkans tjenst den stått.

Men som vår präst et mönster var
Och äfven uti våra dar,
Skull vunnit lof, för christligt nit
Och andaktsöfningar och flit;
Förtjente han förbli så prydd,
Tils själen var från kroppen flydd,
Och denna herde var en far,
Et säkert stöd, et godt försvar,
Var välbetänkt och alltid mån
Om hjorden, som af Petri son
Han fått mot vilkor, som man vet,
At leda dem til salighet,
Igenom fasta, bot och bön
Och genom hopp om himlens lön;
Och hotelser om osäll lott,
Dem hålla af från fel och brott.
Och fastän bördig ifrån Rom,
Så hade han dock kännedom
Om folkets seder och dess sätt,
Och landets språk och lag och rätt.
Man finner hur' i sin förtret

Han den förvandlingen begret,
At se sin goda fåraskock
Förbytt uti en ulfvasflock:
Och at ej mera för sin hjord,
Han fick förkunna Herrans ord:
Och at de kanske innan kort,
Hvar nyttig lärdom glömde bort.
Det var för denna herde god
En sorg, som pröfvade hans mod.
Men hvad dock mäst på hjertat låg,
Var deras nöd, då han dem såg:
En tjöt som ulf, en annan vred
De tassar, som den fått, ur led.
Hos mången sågs en tåreflod,
Som på dess ludna anlet stod,
Fast mångens uppsyn var helt vild,
Så syntes dock förtviflans bild;
Fast deras kropp förbytts, likväl
Behölls dock en förnuftig själ.
Här denna eljest sköna lott
Var rågan på alt olycksmått.
Och alla minnen voro kvar,
Hvart barn kände än sin far,
Och modren dibarnet, som gick
Få fyra fötter, sällsamt skick,
Se'n det sig i et enda språng

Gjort löst från lindanband och tvång;
Här brudgumen sin sköna brud
Såg insvept i en vilddjurs hud,
Och denna fordom fina hand,
Nu skrapade på golfvets sand,
Förbytt till tass och hvaruppå
Hvart finger bytt sig till en tå
Med ryslig vilddjurs klo besatt,
De doldes ej, som på en katt,
Som uti foten in dem drar
Och blott framskjuter till försvar;
Och endast uti stort behof,
Då den vill fånga något rof
Som den behöfver haka fast,
Med säkerhet, i största hast.
Men dessa i sitt grofva skick
Förrådde spåren, hvar hon gick;
Och hennes fäll af siden glans,
Förbyttes i en yfvig svans.
Kort sagt en faselig figur,
Utgjorde detta vilda djur,
Som förr en utvald skönhet var;
I dessa nejder sällsynt rar.
Och brudgummen uti gestalt,
Var mycket lik en vildsvins galt;
Med borst uppå dess höjda rygg;

Som en hyäna, ful och stygg.
Men var til växten mera stor
Och väl försedd med ulfva klor,
Och gapet var förfärligt bredt,
Hos något vilddjur förr ej sedt.
Hans ulfva-tjut förfärligt let,
Det tycktes nästan som han gret;
Fast stämman ryslig var och grof,
Så tycktes dock, att han upphof
En sorglig klagan opp till Gud
Om nåd och skoning för sin brud;
Och samma bön uttryckte hon
För honom, i en klagoton,
Som hvarje man i hjertat sved,
Som träffade at vara med.
Von Zänkengor af jalousie,
Låt dem i olik skapnad bli,
At mera afsky skull uppstå,
Emellan dessa unga två,
Och kanske närde han det hopp,
At Selim skulle ätas opp
Utaf de andra, som ej fann,
At han var lik med någon ann;
Ja kanske at han kan bli skild
Från henne genom olik bild;
Men denna önskan dock förföll,
Då alla minnet bibehöll

Och såg den nya skepnaden,
Som erhöills vid förvandlingen;
Men framför alla, hon som han,
Som sågo blott uppå hvarann,
Bemärkte nog det nya skick,
Den ena eller andra fick.

Til bruden Zänkengor steg fram
Och sade ganska spotskt: "Madame!
Jag önskar, med er vackra man,
All lycka, som ni njuta kan:
Och önskar, att uppå den jagt,
Jag hålla vill, i denna trakt,
Ni i er Riddare väl har,
Såsom sig bör, et godt försvar;
Dock bör han noga akta sig
För mina Jägare och mig."
Då rusar skaran med en hast,
Men han steg ut, slog dörren fast,
Och ingen man i skaran fann,
Som något lås mer öppna kan,
Se'n alla sina fingrar mist;
Men kyrkans gamla organist,
Som icke fått af detta gift; —
Ty han ej varit med til skrift, —
Han stiger ifrån läktarn ner,
Et tecken han åt skaran ger,

Och öppnar låset med et tag,
Fast han var darrande och svag.
Då skaran gick från templet ut
Och gjorde et bedröfligt slut
På denna sorgsna bröllopsfest
För brudpar, klockare och präst;
Men när man kom ftån kyrkan ut,
Man grubblade på hvad beslut
Man fatta bör, i denna nöd,
At undanfly en säker död;
Ty såsom Rudolph hade sagt,
Begyinner han väl snart sin jagt
Med Jägares och hundars mängd
Och jagar säkert som befängd.
Dessutom var at tänka på,
På hvilket sätt sin näring få,
Beröfvade all egendom,
Och satta utom Herrans dom:
At kläder, mat och god credit
Bero utaf ens egen flit.
Den dom för Adam, som var van
Gå sysslolös den hela da'n,
I början syntes ganska svår,
Och än oss trycker år från år.
Men nu när detta svåra prof
För oss har blifvit et behof,

Man prisar tacksamt Herren Gud,
När man til följd af detta bud,
Kan med sin flit sin bärgning få
Och därtill nära sina små.
Det blef nu en förtviflans dom,
At lemna hus och egendom
Och irra ifrån land till land,
Från öknens vidd till hafvets strand,
Förföljd och jagad i hvar nejd,
Och ej se slut på dylik fejd
Och aldrig i sit anlets svett
Få födan uppå något sätt;
At man beklagade sin lott,
Ej kunde anses här som brott.
Det var en verkan af det vett
Som oss naturens Herre gett,
Som bjuder at befordra väl
Vår bättring båd' till kropp och själ.

Först bar det af till Kullois Slott —
Där lefde man den afton godt;
På gården där et rymligt tält
Var upspändt, likasom i fält,
Och där för folket färdig stod
En aftonmåltid ganska god
Af hvarjehanda stadig mat,

På skålar, bräder och på fat.
Hit insteg Grefven med sit folk
Och de förstodo utan tolk,
At det för dem hit blifvit lagdt,
Som det vid bjudningen blef sagdt:
Man skulle gjort för sig besked,
Om gårdens hundar lemnat fred.
Fast väderkornen foro vill
Och de ej trodde vargar til,
På hela denna vida trakt;
Så voro de dock på sin vakt
Och när från tältet hördes gny,
Så rusa de, och til at fly,
De tvungo skaran i en hast,
Som fruktade at fångas fast.
Förklädnan ofta gör en trygg,
Men ulfva skinn uppå ens rygg
Ej nånsin inger ulfva mod
Uti en kropp med menskjöblod;
Och ofta panisk fruktan gör,
At man sig ganska fegt upför.
Så var det äfven denna gång, —
Man kunnat dröja qvällen lång,
Ty ingen man i slottet var,
Förutan Lindvall, som satt qvar,
Som utom annat viktigt skäl

Ej hade sagt sig må rätt väl:
Och som han ej för bruk och sed
I nattvardsgång var nånsin med
Och icke sen som han var gift,
För sällskaps skull har gått till skrift.
Men då hans samvete det fann,
At han dertil af längtan brann,
Och blott i enrum och i ro,
Med några få af samma tro,
Jag tror at detta skälet var,
At han i slottet stadnat qvar,
Och at ej til förargelse
Sig Sacramentet undanbe,
Han föredrog en liten dikt
För missbruk utaf skrift och bikt,
För at ej som i unga dar
Få råka för sin tros försvar
I strid med denna enda sect,
Som stod den tiden i respect.
Men Patern som rätt noga mins,
Hvad varor i hans visthus fins,
Och som ej maka eller små
Qvarlemnar, hvilka kunde få
Häraf, i längre tid sin mat,
Ej heller tjenstefolk på Stat,
Han delte ut hvarenda bit,

Med största omsorg och med flit,
Och alt med lätthet kunde fås,
Ty hvarken regel eller lås
Behöfde nånsin skaffas förr
Och alraminst för prästens dörr.

Först åt man sig rätt dugtigt mätt,
Uppå et riktigt varga sätt,
Och tog til vägkost för sit tåg
Hvart köttrikt stycke, som man såg.
Sen bar det af på isen ner
Tils man ej någon landspets ser.
Till Lappland färden ämnades,
Men Rudolphs bofstreck hämnades:
Försynen hade stält så til,
At han i mörkrät farit vill
Just som han skulle ut på jagt,
Som han på Kullois hade sagt.
Och alraförst skull denna bof
Bli för sit djefvulskap et rof.
Han for på isen af och an,
Men ingen banad väg han fann.
Och som det ej tillräckligt frös,
Så gick et dugtigt stycke lös
Af isen, hvaruppå han for
Och fast han ganska flitigt ror,

Med jägare och tjenstehjon;
Så flydde denna långa bron
Långt ut på hafvet där ej mer
Man denna årstid någon ser.
Han dref ikring förutan hopp,
Alt efter det som isen lopp;
Och som det var förskräckligt kallt,
Han frös ock jämmerligen svalt,
Tils isen stanna vid hans ö,
Men dit kom han just för at dö,
Och fann at til en rättvis hämd
Hans dödsdom blifvit så bestämd;
Ty han en skock af vargar såg,
Som här på lur i bugten låg.
De af den lukt, som öfver sjön,
Sig trängde til dem ifrån ön.
Af dem som funnit där sin död,
Då de sökt frälsning i sin nöd,
Som man begrafvit ganska löst
Och några stenar på dem föst;
At dölja dem för menskjors syn
Med deras blånor uppå hyn,
Tils icke mer utletas kan,
Om dödssätt eller baneman.
När Rudolph sig en tid besann
Han tydeligen såg och fann;

Att detta samma vargflock var,
Som han i kyrkan lemnat qvar,
Och som han ej var vapenför
Och allt hans folk af vanmagt dör,
Så tänkte han uti sin nöd,
Befria sig ifrån sin död;
At tala til dem, såsom känd,
Men just deraf blef facklan tänd;
Ty fastän de sig föresatt,
Att blott tillgripa hund och katt,
I brist af bättre kreatur,
Och då det ej fans andra djur, —
Men aldrig släcka sit behof,
Ej ens i nöd af menskiorof.
Men nu när nöden var så stor
Och denna tanke i dem for,
At denne var just samme bof,
Som ställt dem i så stort behof,
Och ännu ställer til försåt
Och sen beler dem efteråt,
Om de ej nu sin säkerhet
På bättre sätt bevaka vet
Igenom denna skurkens död,
Som vållat hela denna nöd.

Hans tal de icke låddes om
Och att han vänligt till dem kom,

Men skaran rusar, utom en,
 Och gnagar köttet från hans ben.
 Då vid hans klagan och hans bön
 De gånge hans förtjenta lön.
 Och timman lång vid detta kif,
 Behöll han tankekraft och lif,
 Förbannande sit djefvulskap,
 Som fört dem uti dessas gap.
 Men Patern sig dock undanhöll
 Och gnaga på hans häst, som föll
 På detta vida, kala fält,
 Af köld, af trötthet och af svält.]
 Fastän belagd med snö och is
 Var detta dock en läcker spis,
 Och fastän han det tydligt fann,
 At man af rättvis ifver brann,
 Och at försigtigheten bjöd,
 At söka denna mannens död;
 Han likväl ansåg såsom fel,
 At sjelf ta däri minsta del.

Sen vandrades i dagar fem
 Tils man hann fram til Jotha hem.
 En längre vandring blifver svår,
 Om man ej nå'n förfriskning får.
 Därföre skarans omsorg var
 I dessa mulna sorgedar,

At för dess torftiga behof
Gå ut och lura efter rof,
Och då man någon upptäckt gjort,
Man dolde sig bak någon port,
Så snart ej menskan mera såg,
Man där uti beredskap låg,
Då stundom någon ilsken hund
Sprang nå'n af skaran rakt i mund;
Men stundom på en vinternatt
Blef hela fångsten blott en katt,
Ja, äfven på behändigt vis,
Man åtkom någon liten gris,
Som genast deltes åt de små,
De större fingo se uppå.
Det var en ständig hungersnöd,
Man aldrig fick til öfverflöd.
Om stundom aset af en ko,
Utaf en kalf, en häst, en so,
Blef kastadt ut åt dem til pris,
Så eftersågs försigtigtvis,
Om ej en räfsax blott och bar,
Ej heller giller, utställt var
Det undersöktes ganska väl,
Som stundom fanns på goda skäl,
Om någon fogel smakat, sen
Man ansåg steken ganska ren;

Och blef som fri från gift och pest,
 Högtidligt börjad af vår präst.
 Den sig i faran kastar först,
 Dens lott bör också blifva störst;
 Och här inträffade det fall,
 At den, som fordom i sit kall
 Den främsta framför hjorden gick;
 Nu också bästa biten fick,
 Likt prästerne i våra dar
 Åt dem man bästa biten spar,
 Om ej precis af samma skäl,
 Men blott för det de mena väl.

Fast denna flock på ströftåg drog,
 Den ständigt dock exempel tog
 Af Grefven och af Pater San;
 Ty den dock tydligt såg och fann,
 At själen dock ej hade flytt
 Och att blott kroppen var förbytt,
 Och utaf fordna gylne dar
 Stod hvarje minne ännu qvar;
 Och då för Grefven och hans släkt
 Man alltid burit stor respect,
 Så blef nu städse ock förlänt
 Den aktning de så väl förtjent,

Ej mindre än åt prästa far.
Uti en slik metamorphose
Man på sin förra skapnad brås,
Nu samma lyten blefvo kvar,
Man i sit förra tilstånd bar.
Och hvar och en, som til gestalt
Var anten ro-lam eller halt,
Blef uti detta nya skick
Sålunda bytt till punct och prick.
Så gick det äfven gamla Tante
Ej bättre än vår Gouvernante;
Ty Tantens lösa tänder flög
Från hennes mund på samma hög,
Där annan prydnad samlad låg,
Och om hon ock kom väl ihåg,
Hvad värde de som prydnad har,
Fann hon at de ej til försvar
Och ej til tuggning nytta gjort;
Så gick hon från dem ganska fort,
Som man ifrån de minnen går,
Som endast rifva våra sår.
Och slöt sig tätt intil det band
Där hon behöft båd klor och tand,
At gnaga uppå frusna ben,
Som stundom hårdare än sten

Ej gånvo näring eller saft,
Men pröfvade dess käkars kraft.
Hon tänkte uppå den calops
Hon ofta matat åt sin mops,
I fordom tid, på Kullois Slott,
Där rätter i beredskap stått,
At välja, hvad man fann för bäst;
Men fröken höll sig allramäst
Til lösa rätter och hachis,
Och gjorde ganska rätt däri.
Och la bonne Mie som sin peruque
Ej kunde mera ha i bruk,
Fann sig om hjessan ganska kal;
Och Norden gruffligt kall och sval.
Vid Nordanvind och fjällets is,
Hon tänkte ofta på Paris,
Och det Elysium hon flytt,
Och emot Lappska fjällar bytt;
Men tröstad utaf Pater San,
Hon sig dock någorlunda fann.
Hon trippade ock ganska nött
Och gjorde mången pirouette,
Så vigt, som uppå fyra ben
Den blifvit sedd på fjällets sten.
Dess lynne ansågs som merit,
Utaf sin konst drog hon profit;

Man gaf sin bästa bit ibland
 Åt danserskan från Seinens strand.
 Ja äfven på en sådan färd
 Får konst och flit ändå sin gärd.
 I hvarje skick man gärna ser
 Et artigt sätt, et godt måner.
 Ej deltes något enda rof,
 Om ej för danserskans behof
 Man något kötrikt stycke slet
 För hennes konst och artighet:
 Näst barnen och näst deras präst
 Hon blef undfågnad allrabäst;
 Ty Grefven som sig vant i krig
 At ganska litet spisa sig,
 Var alltid måttlig i sin mat,
 Som höfves väl en god Soldat.
 Han delte ofta sin portion;
 Men brudparet, så han som hon,
 Rätt ofta uppå veckan lång
 Ej spisade en enda gång.
 Ty sorgen inspar mycket bröd
 Och gråten minskar hungerns nöd.

Från hvarje mer befolkad ort,
 Blef skaran jagad immerfort.
 Och knappast i nå'n enslig bygd

Den fick i tvänne nätter skygd,
 Och om den säkerhet ock njöt,
 Så hände det att födan tröt;
 Hvarför som en Zigenartropp,
 Den måste ständigt bryta opp
 På vägar dem ej någon vet,
 At söka mat och säkerhet;
 Men Lapplands fjällar, Finlands kärr
 Erbjudade båda snäft, ty värr!
 Ty bägge magra uppå kost;
 Och Finn och Lappen jämt på post;
 Dem ganska dyster utsigt gaf
 Af hungersnöd och mordisk glaf.
 De kosan icke sjelf bestämt,
 Men flydde jagade altjämt.
 Ibland i någon större skog
 Man några dagars hvila tog.
 Och lyckades att stundom få
 En dugtig björn eller två,
 Fast björn mera styrka har
 Och goda klor till sit försvar;
 Som icke hvarje tid förslår
 Den dock för mängden vika får.
 Och vargens ilgrep och dess list,
 Hvaruppå björn har stor brist
 Ej sällan händt att krigiskt mod

Har gifvit någon fördel god:
 Men stundom lärer till fördärf
 Att man sig visar altför djerf,
 Det ofta så med björn går,
 Om den får vargar i sitt spår;
 Han ser uppå dem ganska stindt
 Och rusar uppå hopen blindt.
 Så hände det i Kokkois skog,
 Där skaran uti härnad drog
 Emot en honungstass *) så stor;
 At knappast man den sägen tror:
 Sig gubben här et läger valt
 Uppå et näs, beqvämt och smalt;
 Och hvilket ganska tjenligt var
 Så väl vid anfall som försvar;
 Det ulfva skaran kringrändt höll,
 Och björn för sin djerfhets föll,
 Fast han i tid tog sin retraite
 Til rader utaf ved, som tätt,
 Intil hvarann yid kokkois flod;
 I denna tjocka skogen stod,

*) Vanligtvis erhålla björn och varg hvarjehanda binamn, isynnerhet så länge boskapen går ut på bete, hvartill ordspråket Sinä paha missä mainitaan (Det onda är där som det nämnes) tyckes gifva anledning; ibland dem som björn erhåller är äfven: Mesi Kämpälä.

Hopsläpade vid första snö,
At flottas ner vid öppen sjö,
Til Ladogan vid någon hamn
At åter redas opp i famn.
Nu björn några klabbar får,
Och ganska tappert kring sig slår,
Då hvarje ulf til flykten tar
Och tänker ej på sit försvar;
Men björn öfvermodig blef,
Då han dem uppå flykten dref,
Och icke med sin seger nöjd,
Han visar at han än är böjd,
At som en följd af detta krig
Ännu en stund förlusta sig,
Och kastar hvarje klabb i ån,
Som hastigt flyter derifrån.
Och tror ej möjligt at han har
Behof af dem, til sit försvar.
Och hvartil vapen i förvar,
När fienden til flykten tar?
Men när han så sin dag förnött
Och genom kastning blifvit trött —
Ty här en mängd af rader låg
Och en som kommer väl ihåg:
Han hade för en skeppslast minst
Dem tagit på förlust och vinst.

Men nu när björn tröttad var
Och ingen vedklabb mera qvar,
Så rusar skaran rundt omkring
Och börjar där et räfste ting,
Som tog med björnens delning slut
Vid ulfvaskarans glädjetjut.
De sällan haft en sådan lek
Och aldrig smakat bättre stek,
Om ej då skaran gick på lur
Och råkade på Wennes Tjur *)
Som nu ej gjorde någon ting,
Men gick och betade ikring;
Ty ingen man i nejden fann,
Som kunde sätta den i spann;
Och ingen hade krafter nog,
At kunna styra Sämsäs **) plog.
Men denna best man ej kom åt,
Om man ej stälde til försåt;
Och genom mycken möda man,
Til sista slut dess sofplats fann,
Dit gick nu skaran allihop
Och gräfde en förfärlig grop;
Sen lades sju-famns spiror på,

*) Wennes Tjur (Wennon härka), en i Finska Mythol. omnämnd ovanligt stark och stor dragoxe.

**) Sämsä, en Jätte af oerhörd storlek och styrka.

Som mot dess tyngd ej kunde stå.
På dessa lades ljung och ris,
Precis på samma sätt och vis,
Och ströddes derpå vidt och bredt;
Som besten sjelf sin bädd beredt,
Och när han nu i mörkret kom,
Och icke kunde se sig om;
Han vandrade på *farlig stig*;
Ty när han skulle lägga sig,
Ej lägret emot tyngden höll,
Då han i gropen nederföll.
Men gropen, fast tillräckligt lång;
Var dock med upsåt gjord så trång,
At han ej kunde vända sig,
Men vrålar där och jämrar sig.
Uti en grop båd djup och smal
Blef ställningen alltmer fatal.
Ju mera det på tiden led,
Om också skaran lemnat fred;
Men då den tydligt fann och såg;
At gubben der försvarslös låg,
Den ganska modigt rusar på
Och börjar at hans sidor flå.
Här rann nu mången båtlast blod,
Som var en läcker kost och god;
För en och hvar, men allramäst

Var den för hvarje tandlös bäst,
Och köttet, efter deras prat,
Skull' ej fått rum i hundra fat.

Af fettet smorde man uppå
En sårad fot, en frusen tå.

Det straxt på stället helade,
Dess verkan ej förfelade.

Man af den smörjan ännu har,
Och flere tunnor blef der qvar.

På slottet gubben Lindvall satt
Och väntade tils det blef natt;

Men ifrån kyrkan intet bud,
Och intet hördes något ljud.

Men emot aftonen til sist,
Kom kyrkans gamla organist,
Och han förtäljde hur förvändt
Det uti kyrkan hade händt.

Och at ej annat råd nu var
Än låta söka Lemmes far,
Som räddar, om nå'n räddning här;
I detta fallet, möjlig är.

Man lyckligtvis fann Lemmes snart,
Som kom til slottet i en fart,
För honom sådant ej var nytt, —
At en församling blir förbytt;
Han sådant flere gånger sett

Och åt dem hjälp och räddning gett.
Han sade: "Jag i detta fall
Min flit, mit bästa göra skall.
Men hur i spåren följa tätt
En flock, som troppar af så lätt
Til sådant är behof utaf,
En god och säker kikarstaf *),
Med hvilken man kan flyga braf;
Båd' öfver berg och land och haf,
Man kosan ganska noga ser,
Och hvad som är ännu långt mer,
När denna staf på flocken bryts,
I menniskjor den återbyts.
På detta sätt så har det gått
Med alla stafvar som jag fått.
De alltid uti stort behof
Fått brytas af, vid slika prof.
Men Noider uti sit förvar
Har en som är båd' fin och rar.
Jag något konstgrepp nyttja må,
At denna staf af honom få;
Med våld ej något vinnas kan
Mot denna oförskräckta man.
Jag anser icke det som synd

*) På Finska Kiikari Sauva eller Kiikari keppi.

Om jag begagnar sådant fynd;
Ty Noider är just samma karl,
Som detta hofstreck spelat har.
Om jag nu lyckas däruti,
Så får ni mig i morgon si;
Om ej så råkas vi ej mer
Och ni ej era återser.
Då är jag uti Noiders nät,
Som vakar öfver mina fjät;
Som han bevakas utaf mig
Uppå sin blodbestänkta stig.”
Han gick och andra dagen kom,
Och sade, som han vände om:
”Jag kom blott för at säga er,
At ni ännu mig återser.” —
Men om han fått en kikarstaf
Han ingen räkning därom gaf,
Men väl at Noider födas skall
I hvalfvet under slottets stall,
Ty om han utaf hunger dör,
Jag era icke återför.”

Hur Lemmes för och hvart han kom,
Min krönika ej talar om.
Tils nära invid Innais bro
En vargskock ätit op en ko,

Och icke uppå vanligt sätt,
 Att de den sargat rätt och slätt;
 Men de den ganska varsamt delt;
 At hvarje stycke blifvit helt;
 Och de ej heller rifvits om,
 At gripa hvad som förekom:
 En hvar sit stycke varsamt höll;
 At det ej uti smutsen föll,
 Och höll med tassarna för mund
 Sit stycke, som en öfivad hund:
 Men då man vargen ser ibland,
 Den vältrar rofvet uti sand.
 Där ock en varg i hopen fanns,
 Som uppå halsen bar en krans,
 Som alltid var så hvit, så ren,
 Som *blekhvitt lin*, som *brända ben*.

Af dessa tecken Lemmes far
 Fann, at det samma skara var,
 Om hvilken han nu spaning får,
 Som han har sökt på annat år.
 Han frågar herden som der stått,
 Och när han rätt på spåren fått,
 Han följer dem, gör flere kors
 Med stafven invid Juva fors,
 Där de sig lägrat på et berg

Med dem af nästan lika färg.
Ty vanligtvis var deras sätt,
För at ej sedda bli så lätt,
At söka sig til hvilostad
En plats der mossa eller blad
Gjort marken lik med deras färg
Och sådant var nu detta berg.
Först Lemmes större omkrets tog
Och mindre tätt af korsen slog;
Sen minskar han den båges krets
Och upphann redan bergets spets;
Och innan skocken honom ser,
Är korsens antal fler och fler,
Då skaran innesluten låg,
Förutan något återtag.
På ena sidan gubbens kors,
På andra denna strida fors,
Som möjligtvis af någon dock
Af hela denna stora flock
Med möda kunnat genomgå.
Men hur skull väl de andra fås?
På andra sidan af ett fall,
Hvars vilda dån gaf återskall
Kring hela denna vilda trakt,
Och sedan denna stränga vakt;
Försedd med Noiders kikarstaf,

Som honom öfvervigten gaf.
Den kunde tängas til hvart kors,
Han hunnit slå vid denna fors;
Och om blott en den fälles på,
Så måste hela skaran stå:
Och om man slog til blånad en,
Blef hela skocken bytt till sten,
Och kunde ej förbytas mer
Til annat än til sand och ler.
Hvad under at en rysning går,
När dylikt tyg man skåda får,
Och när man känner verkan af
En så beskaffad kikarstaf,
At man ej något motstånd gör
Och sig ej utur stället rör?
Men när nu Lemmes gick til dem
Och sade, at han för dem hem,
Och när de kände Lemmes far,
Hvars minne var hos flere qvar;
Så uphof denna vilda hop
Oändeliga glädjerop.

Men tydligast dock mamsell Bonne,
Som såg i Kokkois å Garonne,
Sin glädje tolkade med sans
Uti en solo utförd dans

Med sådan grace och sådan takt,
At de som sett det, hafva sagt,
At de ej nånsin hafva sett,
At sådan dans man skulle gett.
Och hopen gaf sit bifallsskri,
På det at Lemmes skulle si,
At det af glädje verkan var
Och tacksamhet mot Lemmes far,
Och gjorde sen en bugning nätt;
Hon förde sina fötter lätt.
Dem Lemmes för til Hienoins gård
Och tager noga om dem vård,
At ingen skada dem skull ske,
Af hundar och af jägare,
Som här i gården icke fanns,
och icke båge, spjut och lans,
Slår ner sin staf, och deromkring
De lägga sig uti en ring.
När Hienoin frågat hvad som hörs,
Och hvart som denna skaran förs;
Så svarar Lemmes: "Jag ert land
Vill göra fritt från detta band,
Som redan flere skador gjort
På annat år, på denna ort;
De äro menskor såsom vi,
Men hafva genom trolleri

Sin menskoskapnad så förbytt;
Och därpå från sin hemort flytt.
Jag härifrån med denna tropp
I morgon tidigt bryter opp.
Jag tror ej blir så stort besvär,
Då jag den för som den nu är.

Visst hade gubben också rätt;
At föra dem på detta sätt,
Det kunde icke bli så svårt
Uti et luftstreck, kallt som vårt;
Som at dem förra skapnan ge:
Och ej därefter dem förse.
Hvar taga kläder åt en hvar,
Som nu en dugtig skinnpäls bar?
Hvar lösa tänder och peruque,
Som nu skull komma uti bruk?
Hur forsla fram de späda små,
Som än ej kunde gå på två,
Men uppå fyra sprungo lätt,
Och följde sina mödrar tätt?
Hvar taga lindan, blöjor, tråg
Åt barn, som nu på drifvan låg?
Hur kunna föda denna tropp,
Om hvar och en fick menskokropp,
I denna nejd, där ej fanns bröd,

Men var en allmän hungersnöd,
Då däremot de föddes lätt,
Uppå sin färd, på varga sätt.
Ty om hvar tredje, fjerde dag
Han på en ko, en häst fick tag,
Och köpte den för ringa pris,
Så delte han den ut til spis
Han kände noga vargens sed,
At den i nödfall nöjes med
At flämta vinden i sit gap,
När den ej får et bättre kap,
Och ifrån någon källas grund,
At samla gyttjan i sin mund;
Men äter sedan när den får
Den allrastörsta oxes lår.

I Ulfva skick lät Lemmes dem
Begytna återtåget hem.
At frälsa dem här, gick ej an,
Där han ej kände någon man
Rätt fast i dygd och religion,
I synnerhet i Christna tron.
Det var et väldigt företag,
Uti et land der tron var svag.
Nu skaran följde i hans spår,
Mer tätt än hund med jägarn går.

Hvaren, som dem til mötes kom,
Han rådde til at vända om,
Och taga af vid nästa stig
För at ej *råka ut för krig*,
Som kunde kosta minst en häst;
At vända om var kanske bäst,
Och om han hörde något knot,
Han sade med et tydligt hot:
”Jag til mit hem en hundflock för,
För hvilken jag ej svara tör,
Förr än jag, i mit eget land,
Har satt dem alla uti band;
Hvad heller, såsom mera nytt,
Dem uti andra djur förbytt.”
Då märktes väl, at gubben var,
En uti svartkonst öfvad karl,
At lydnad härvid vore bäst;
Man vände genast om sin häst,
At följa någon annan led,
Om det ock något bar på sned.
Man ej så noga därpå ser
Och sig på dålig väg beger;
Man gerna uti skogen far,
At slippa från en sådan karl,
Och sen det följe, som man hör,
At han til sina bygder för,

Aldeles ovant i sit slag,
Ännu ej sedt tils denna dag.
Som sagt, man gerna vände om,
Och då man lyckligt undankom;
Man pärlebandets hela rad
Igenomgick och flitigt bad,
Til Jungfrun och Kalevas son,
Om hvilka begge man var mån,
På den til hälften hedna tid,
Då tvänne läror, uti strid,
Den andras vantro planta in,
I stället at befordra sin.
Hvarföre bägge lika fort,
Fick vika ifrån denna ort,
At lemna rum åt annan tro,
Mer tjenlig för vår själaro.
Til Kullois, dit man kosan tog,
Man lände ändå hastigt nog.
Där gubben Lindvall ute var,
Och först blef varse Lemmes far.
Han spritter genast til af fröjd,
Men blir på stund än mera nöjd,
När han ser skaran efteråt,
Som glädjen ren bevekt til gråt.
De vilja falla til hans fot,
En öppen famn tar dem emot.

Sen denna hälsningen var gjord,
Lät Lindvall hemta långa bord,
Som under tiden han bestält,
Med mått ifrån det stora tält,
Och sad' åt Lemmes: "jag förstår,
At hunger ibland skaran rår;
Men som jag ej har färdig mat,
Jag låter nu, på några fat,
Framställa kött till mellanmål;
Jag tror ej hopen uppskåf tål;
Emedlertid skall lagas så,
At qvälsvard man i tid skall få;
Men ber nu dig, som fört dem hem,
Emedlertid förvandla dem,
Och uti stöd utaf din kraft
Ge dem den skapnad som de haft.
Och ber dig sen vid denna fest,
At som vår vän förbli vår gäst,"
"Nej!" sade Lemmes, "går ej an
Så fort det icke göras kan.
Först måste sökas hvad som här
Vi näppeligen finna lär:
En man för tro och dygd bekant,
Och som är deras trosförvandt,
Som ej blott öfvergår i tro,
I samvetslugn och sinnesro;

Men i at vara menskovän,
De flesta i församlingen
Som en förtrollad kikarstaf
På deras hufvud, bryter af.
Och den som stafven bryta skall,
Han måste uti alla fall
Den större mängden öfvergå,
De eljest ej sin skapnad få.
Ni veta bör at Pater San
Är i sin tro en sällsynt man,
Som Påfven sjelf ej efterger
Och utomdess hvad som är mer:
Hans menighet i tro och dygd,
Den första är i denna bygd;
Och för en sådan menighet,
Behöfves stor rättfärdighet.
Säg då i dessa bygder hvem
Kan bryta stafven öfver dem;
Om möjligtvis det fanns en man
Som komme opp mot Pater San;
Det redan då til fyllest gör,
At han på stafven endast rör,
Om han blott mängden öfvergår,
Han stafven sönderbryta får.
Men om han ej är trosförvandt,
I kärleken til rätt och sannt,

Ej hopen vida öfvergår;
Han stafven icke sönder får,
Och skaran blir såsom förut,
Ja, kanske intil sista slut.
Ty sen behöfves stafvar tre
Om nå'n förvandling mer kan ske.
När Lemmes far höll detta tal,
Stod Lindvall i et sällsynt qval.
Han säger: "jag försöka vill
Om styrkan icke räcker til,
At bryta stafven, om jag kan,
Ack! vore dock ej Pater San;
Men mina krafter jag ej spar,
Så mycket jag däraf har qvar."
"Nej!" sade Lemmes genast, "Nej!
Där konst och styrka hjälper ej,
Men som jag sagt en säker tro,
Och samvets lugn och sinnes ro;
Men ni som har er tro förbytt,
At gripa efter annat nytt,
Och slagits för en kättersk sect
Mot Påfven sjelf och egen släkt,
Som måste anses oerhördt:
Dertil ni mången an förfört
At vika ifrån Petri stol,
Som är de Christnas läras sol,

Ni bör ej gå i detta värf
Ni för dem alla i fördärf.
Men Väinämöises dyrkare,
Med några ord, han lugnade,
At bägge tjena samma Gud
Och bägge följa samma bud.
Men at blott skilnaden bestod
I några bruk och några mod,
Som Påfvens vinningslust infört,
Men ej til sjelfva saken hört.
Jag, sade Lemmes, ej förstår,
Men blott förslagsvis eder rår
At icke er på djupet ge,
Men närmare på saken se
Och undantaga gubben San.
Ty bättre, at en enda man
Förblir uti sin djurs gestalt,
Än at man skall förlora alt.
Kanske det blir med tiden råd,
Sen man til Rom har skickat båd,
At helga fadren nå'n utser,
Ja, kanske sjelf sig hit beger.
At en så god och rättvis man
Befrias må från Noiders ban.
Ja, möjligtvis så lyckas vi
Om han i sin gestalt får bli.

"Nej, alla, alla!" Lindvall skrek,
Och från den satsen icke vek.
"Ja;!" sade Lemmes, "Ni har rätt,
Och det är ock det enda sätt;
Jag ser ni utstår alla prof,
Och tror att man ej har behof
Af någon annan häruti,
Så må det vid vårt aftal bli.

Nu bragtes kläder åt en hvar
At ingen skull' bli blott och bar,
Och råka i förlägenhet,
Igenom önskad nakenhet.
Och Lindvall lät för Selims brud
Framhemta hennes bröllopsskrud;
Men gamla Tantens myrtenkrans
Ej mer til hop med denna fans.
Ja, til och med hans omsorg gick
At tanten sina tänder fick,
Som han med en betydlig mine
Framräckte i et litet skrin.
Prydd med en diamants-agraffe,
Inpackad i en ask af paff,
Fann, Mamsell Bonne, ock sin peruque,
Men hon deraf ej gjorde bruk,
Fastän den henne klädt så bra

Hon nu den icke ville ha;
Hon ren för längre tider vek
Från all förställning och allt svek;
Och vill, om hufvu't blott och bar,
Sig visa hällre som hon var.
Som Lindvall handen hade sträckt,
Och stafven tog, som Lemmes räckt;
Och som han den i handen får,
Förvandlingen re'n för sig går.
Då alla tala uppå stund,
Och lofva Herran med en mund,
Och skynda at i menskjoskick
Besörja klädseln; fort det gick.
Men mina damer, om det sket,
At nånsin vid er toilette
Ni blifvit öfverraskade
Uti en större Negligé,
Hvad, eller skrämde i et bad
Utaf en upställd vakt parad,
Som på sin tjenst, men ej på er,
Den minsta sido blicken ger.
Säg om ni icke skrämda stå
Och skyla er med hvad ni få
Och hvar och en hvad som den mäst
Har uti sina tankar fäst.
Nu äfven uppå samma vis

Man intet ville ge til pris,
För någons ögon eller blick,
Och derföre beklädnan gick
Mer långsamt än den eljest gått;
Om ingen där tillstädes stått,
Men alla hade nog bestyr,
Med egen klädsel och parure
Att knappast någon sidoblick,
Den allra största skönhet fick.
Men hvad som dock i synnerhet
Drog hvars och ens uppmärksamhet.
Var, at la bonne på stunden får,
Et skönt och vackert eget hår
Och sjelf i skönhet öfvergår,
Hvad hon var förr, vid femton år.

Lyckönskningen jag går förbi
Och ömsesidigt glädje skri;
Jag kan ej måla deras fröjd,
Ej ens hur Lemmes far var nöjd
Ej heller festen som man höll
På Nyårs afton som inföll.
Förnöjd att man beträda får,
I önskad skick, det nya år.
Men Gubben Lemmes räkning höll,
Ifrån den tid, som harpan föll,

Till Väinämöin, från himmeln ner;
Dess form och skapnad ingen ser.
Dock har dess toners tjusnings kraft,
Tills denna dag, sin verkan haft.
Och at den klingar Guda skönt,
Har hvar och en med känsla rönt.
Nu Pater i en synbar strid,
Begrundade en längre tid;
Men sade efter liten paus,
De orden "Soli Deo laus".
"Men" återtog han, "hvarför skall,
Vi icke, uti hvarje fall?
Begagna edert modersmål;
Om detta språk ni eljest tål?
Hvarför därpå ej tjena Gud?
Det tyder ganska klart hans bud
Och passar väl til kyrkosång.
Det har jag funnit mången gång.
Och sad till Lindvall Bästa Bror!
Jag gillar gerna hvad du tror.
Jag har det alla tider trott,
At renhet i ditt hjerta bott:
Men at hvad Påfven anbefalt,
I helighet utöfver alt,
Hvad man om läran skrivit har,
I alting öfvervigten tar;

Men du har öfvertygat oss,
At äfven några falska bloss,
Vår alraheligaste far,
Har tändt uppå vår himmel klar,
Som snart förleder hvar och en,
Som icke til sin tro är ren.
Hos mig den ändring föregått,
At jag ock denna renhet fått.
Och jag nu eder föreslår,
At vi, til detta nya år,
Se an det under, som vi sett,
At det såsom et tecken skett,
At vi må bättra oss i alt,
Som vi förbättrat vår gestalt”.
”Ja, Lindvalls tro är stark och fast”.
Sad Grefven uti största hast
Då resten af Församlingen
Tog an den tros bekännelsen;
Men Gubben Lemmes ensam satt,
Uti i en dysterhet försatt,
För hvilken detta glädje skrål,
Ej kunde sätta något mål.
Ej minnet af hans gerning god,
Försatt i riktigt skick hans mod.
Då Pastorn flög til Gubbens bröst
Och sökte lemna honom tröt.

Och sad' at samma lära han,
Nu äfven kunde taga an.
"Ni har väl det upriktigt ment;
Men det är nu för mig för sent
Ty uti samma lära står
At den som barn ej ingår
Den kan ej mera komma in.
Men däremot så lemnar min,
I Hvarje ålder, stånd och kön,
För dygdig vandel, himmelns lön.
Utöfver eder tro i kraft,
Jag tviflat på om någon haft.
Men då den var mot Lindvalls matt,
Det mig i djup bestörtning satt,
Och fruktan för mit vankelmod,
Uti min tro för resten god,
Som mina fäders lycka gjordt,
I tusen år på denna ort".
Nå! Låt oss börja detta år,
Därmed at du nu öfvergår.
Nej! sade Gubben, det ej sker
Jag är ej något barn mer;
Men mina' barna' barn små,
Ni lära bör, er tro förstå.
Jag skyndar mig nu genast hem,
Och til er mannggrant skickar dem;

De taga an er religion
Och ni lär Guda harpans ton.
Och Väinämöinen blir Contant
Han alltid varit Tolerant.
Vid dyrkan af hans harpas ton,
Han undantager sin person,
Och aldrig nånsin sannt och godt
I motsats mot hans lära stått.
Han vill väl alla menskjors väl,
Men undanflyr alt jordiskt gräl;
Sit välde sin regerings magt,
Han längesedan nederlagt.
Och nöjt sig uti secler ren
At endast vara en Mæcen,
Och hvad som är Gudomligt skönt
Han lemnar aldrig obelönt".
Han gick och släppte Noider ut
Och gaf en smäll uppå hans trut,
At bloden skummande utrann,
Hvarefter han ej trolle kan.
Den genom slag förlorar blod,
Har ej til trollkonst mera mod.

När Påfven kunskap därom fått,
Hvad som på Kullois föregått;
Han skulden gaf åt Pater San,

Som blef belagd med kyrkans ban.
För det i Socknen tåltes en,
Som icke var Catolisk ren;
För det han sjelf, sig så betedt,
Och därtil med, sin hjord förledt,
Till affall och til kätteri;
Blef han förklarad fogelfri.
Och om han nånsin nalkas Rom
Så stängs den helga stadens bom.
Och för så ogudaktigt skrål,
At bedja på sit modersmål,
Han lemnad är för vind och våg;
För honom fins ej återtåg,
Och honom ingen ånger mer
Förlåtelse och aflat ger.
Nu Sixtus ut en bulla gaf
Til förekommande utaf
Alt underslef, vid vinets bruk:
At kalken under fat och duk,
Skall hållas, intil den blir tömd:
På bästa vis sorgfälligt gömd,
At Prästen vid välsignelsen,
Högt på sit hufvud håller den
Och at den anses såsom skälm,
Som träder fram med sluten hjälm,
Han bjuder Prästen dricka först

Och at hans dosis bör bli störst,
På det at om nån listig skalk,
Strött gift, uti den helga kalk;
Så finner han af smaken lätt,
At dermed ej står til så rätt,
Och om det då går hur som hälst,
Så har han hela hjorden frälst.
Han har väl ej precist befalt
At prästen skulle dricka alt.
Förr var det blott försigtighet,
Numera bruk och skyldighet,
Och när man dricker ut til grund,
Man kommer säkrast underfund
Om vinets renhet och dess kraft;
Och om det är af drufvors saft,
Och icke blandadt eller skämdt
Man säkrast vet och det bestämt,
Då man ej lemnar något qvar;
Men sista droppan provat har:
Hvem nekar då at han drack först,
Och at hans dosis varit störst,
Då han det ensam tömmer ut;
Och se'n när vinet nått sit slut,
Meddelar han församlingen
Båd' aflat och välsignelsen.

Han

Han strider ensam för sin hjord
Och ensam går til Herrans bord.
Och då nu saken är bestämd,
At man ej så kan ta sig hämd,
Så är ej nå'n i frestelse,
At på det viset sig förse;
Och icke någon fara vid,
At likasom i fordom tid,
Bli uti sjelfva Herrans hus
Förbytt i något djur burdus,
Och löpa ut i vilddjurs skinn,
Då man som menska kommit in;
Och Patern som i kyrkans ban
Sin ensamhet odräglig fann,
Begynte ifrigt tänka på
Hur ledsnaden ifrån sig slå;
Men vet ej hur han börja skall,
En kinkig sak i detta fall.
Til slut han Lindvall dock förtror
Den hemlighet hos honom gror;
At han sig finner häftigt bränd,
Utaf en kärlekslåga tänd.
At Mamsell Bonne densamme är,
I hvilken han har blifvit kär.

De redan delat ljuft och ledt,
Hvarvid han ofta hade sedt,
At äfven uti detta skick
Hon alla andra öfvergick,
I sedig undergifvenhet;
Och hennes fina höflighet
Och då bevista tålmod,
Bar stämpeln af en själ så god.
Hon visat uppå flere sätt
Sig ha belefvenhet och vett;
Han har och märkt om hennes bikt,
At den var utan lögn och dikt,
Så öppen, utan skrymteri,
Och utan tilgjordt svärmeri.
"Därtill" sad' Lindvall "jag dig rår
Och dig all lycka förespår:
Ty du har valt såsom du bordt,
Det finner jag förnuftigt gjordt.

När Pastorn kom til Slottet opp
Och där sin önskan och sitt hopp
Bekände för sit hjertas vän,
Så gaf hon den bekännelsen,
At ren i deras svåra dar,
Hon framför allt i hans försvar,

Sin säkerhet båd sökt och fann;
Och gaf sit ja åt denne man.

Man straxt därpå til Grefven gick,
Som när han detta veta fick,
Lät, för sin dotters Gouvernante,
Med hvilken han var rätt contant,
Och för hvars goda sinnelag
Han fattat mycket välbehag,
Och hvilken bibragt hans Nadine
En sällskapston så utmärkt fin,
Anskaffa meubler hvaraf han
Fann vara brist hos Pastor San,
Som lefvat uppå ungarls sätt;
Som uti Kloster rätt och slätt
Til efterdöme och til prof,
At menniskan har få behof;
Och såsom prästgåln upford var
Til boning för en ensam karl;
Så fördes up vid Kullois flod,
Et präktigt hus, der kojan stod.
Där firades en bröllopsfest,
Den förste för en christen Präst
Man här i landet hört och sett,
Men sedan har det ofta skett.
Men likväl tala de ännu

Om deras första prästefru;
Hur god hon mot de arma var
Och Prästen sjelf som deras far.
Hon lefde lycklig med sin man
Och gerna, mot Pastorskan San,
Hon bytte namnet: Mamsell Bonne
Och glömde Seine och Garonne.

